

HOTĂRÎRE
pentru aprobarea Raportului cu privire la exercitarea
jurisdicției constituționale în anul 2007

nr. 2 din 28.01.2008

Monitorul Oficial nr.25-27/2 din 05.02.2008

* * *

În numele Republicii Moldova,

Curtea Constituțională în componența:

Dumitru PULBERE - președinte, judecător-raportor
Alina IANUCENCO - judecător
Victor PUȘCAȘ - judecător
Elena SAFALERU - judecător
Valeria ȘTERBEȚ - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierii Victoria Botnariuc-Trelea, șefului-adjunct al Secretariatului Alexandru Armeanic, în baza art.10 și art.23 alin.(2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.5 lit.i) și art.80 din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară Raportul cu privire la exercitarea jurisdicției constituționale în anul 2007.

Conducându-se după prevederile art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.61 alin.(1) și art.62 lit.f) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Raportul cu privire la exercitarea jurisdicției constituționale în anul 2007, cu anexele respective, care sînt parte integrantă a raportului.

2. Hotărîrea și Raportul se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" și se remit Parlamentului Republicii Moldova, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului Republicii Moldova și Consiliului Superior al Magistraturii.

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE**

Dumitru PULBERE

**Chișinău, 28 ianuarie 2008.
Nr.2.**

Aprobat
prin Hotărîrea Curții Constituționale
nr.2 din 28 ianuarie 2008

RAPORT
cu privire la exercitarea jurisdicției constituționale în anul 2007,
prezentat în baza art. 80 din Codul jurisdicției constituționale

**I. DATE STATISTICE PRIVIND EXERCITAREA
JURISDICȚIEI CONSTITUȚIONALE ÎN ANUL 2007**

Un factor esențial în dezvoltarea procesului constituțional în Republica Moldova l-a constituit adoptarea, în anul 1994, a Constituției – element fundamental al stătalității moldovenești și parte integrantă a dreptului constituțional european.

Legea Supremă, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova, a statuat fondarea Curții Constituționale, ca instituție specializată de control constituțional, fiind o confirmare concretă a aderării Republicii Moldova la valorile dreptului european.

Analiza activității anuale a Curții Constituționale reliefează rolul profund creator al acesteia, dat fiind că ea contribuie la formarea și afirmarea unui cadru legislativ democratic în Republica Moldova.

În anul 2007 în total au fost depuse 27 de sesizări pentru controlul constituționalității unor acte normative (13 legi, 6 hotărâri ale Guvernului), o sesizare pentru interpretarea Constituției și 3 sesizări pentru revizuirea Constituției. 12 sesizări au fost semnate de deputați și fracțiuni parlamentare, una de Președintele Republicii Moldova, 2 de avocați parlamentari și 4 de Guvern, din care 2 sesizări pentru avizarea proiectelor de lege pentru modificarea Constituției. De asemenea, s-au aflat în proces de examinare 8 sesizări depuse la finele anului 2006.

Au fost ridicate 6 excepții de neconstituționalitate și înaintate 2 adresări pentru validarea a trei deputați în Parlament.

Au fost supuse controlului constituționalității 17 acte normative. În urma examinării au fost recunoscute constituționale un act și 25 norme de drept, iar o normă de drept a fost declarată neconstituțională.

Curtea a pronunțat 34 de hotărâri, inclusiv 18 hotărâri cu privire la constituționalitatea actelor legislative și normative și 16 hotărâri vizînd probleme ce țin de competența funcțională a Curții, și 3 decizii de sistare a proceselor.

Nu au fost acceptate spre examinare în fond 9 sesizări, inclusiv 2 dintre acestea au fost respinse prin decizii ale Curții.

Asupra actelor adoptate judecătorii Curții au expus 6 opinii separate.

Curtea a remis Parlamentului Republicii Moldova o adresă de constatare a unei lacune legislative.

5 sesizări depuse la finele anului 2007 urmează să fie examinate în anul 2008, în termenele prevăzute de legislație.

1.1. Art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție

(Controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului)

La 13 februarie 2007, la sesizarea unui deputat în Parlament, Curtea a exercitat controlul constituționalității unei prevederi din Legea nr.25-XVI din 16 februarie 2006 "Pentru modificarea și completarea articolului 24 din Legea nr.64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern", prin care s-a instituit Ministerul Administrației Publice Locale (**Hotărîrea nr.2¹**).

¹ M.O. nr.25-28/4 din 23.02.2007

Semnatarul sesizării a considerat că prin crearea Ministerului Administrației Publice Locale s-a ignorat principiul autonomiei locale și dreptul consiliilor locale și al primarilor de a activa, în condițiile legii, ca autorități administrative autonome.

Curtea a relevat că art.107 din Constituție prevede crearea ministerelor, ca organe centrale de specialitate ale statului, care au obligația de a traduce în viață politica Guvernului, hotărîrile și dispozițiile lui. În multe state democratice, la nivelul unităților administrativ-teritoriale, sînt instituite organe care reprezintă executivul central, exercită controlul asupra autorităților administrației publice locale și contribuie la realizarea reformelor în domeniul administrației publice locale.

Potrivit art.112 din Constituție, autonomia locală se exercită prin consiliile locale alese și primarii aleși, care activează, în condițiile legii, ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din sate și orașe. Din aceste prevederi reiese explicit că autoritățile locale desemnate nu sînt simple autorități autonome, ci sînt autorități administrative autonome, statut care presupune nu numai o autonomie decizională, dar și controlul - de regulă, al legalității - din partea autorităților administrației publice centrale.

Conform constatărilor repetate ale Curții Constituționale, principiul constituțional al autonomiei locale oferă unităților administrativ-teritoriale posibilitatea de a se autoguverna la nivel local sub rezerva de a nu aduce atingere autonomiei altor colectivități locale și intereselor generale ale națiunii și statului, propriile interese de a nu fi mai largi și în contradicție cu acestea. Curtea a recunoscut constituțională sintagma "Ministerul Administrației Publice Locale" din art.I al Legii nr.25-XVI din 16 februarie 2006.

La 12 aprilie 2007 Curtea a declarat drept constituționale dispozițiile art.69⁵ din Codul fiscal, cu modificările și completările operate prin legile nr.1454-XV din 8 noiembrie 2002 și nr.268-XVI din 28 iulie 2006 (**Hotărîrea nr.8²**).

---

² M.O. nr.54-56/9 din 20.04.2007

Potrivit prevederilor contestate, notarul privat nu cade sub incidența art.15 din Codul fiscal, iar suma totală a impozitului pe venitul său se determină în mărime de 22% din venitul lunar impozabil.

Autorul sesizării a considerat discriminatorii aceste prevederi, întrucât, potrivit art.15 din Codul fiscal, cotele maxime de impozitare a persoanelor fizice constituie 20 procente din venitul anual impozabil.

Curtea a subliniat că, potrivit Constituției, relațiile juridice ce țin de contribuția financiară a cetățenilor la cheltuielile publice, în particular, de formarea resurselor financiare ale statului și de stabilirea impozitelor, taxelor și altor venituri ale bugetului, sînt reglementate prin lege (art.58, art.130-132).

Actele notariale, îndeplinite de notarii privați în numele Republicii Moldova, constituie activitate publică importantă. Prin aceasta activitatea notarială se deosebește de activitatea altor contribuabili – persoane fizice, inclusiv gospodăriile țărănești și întreprinderile individuale.

Analizînd natura juridică a impozitelor, Curtea Constituțională a arătat că elementul lor distinctiv este obligativitatea pentru orice contribuabil, inclusiv pentru notarul privat, subliniind în mod special că plata impozitelor nu reprezintă *un drept*, ci o *obligație* prevăzută de art.58 alin.(1) din Constituție, conform căruia cetățenii se obligă să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

Curtea Constituțională a considerat că, întrucît notarul privat are un statut special și condițiile sale de activitate nu sînt similare condițiilor de activitate ale altor persoane fizice, iar plata impozitelor nu constituie un drept, ci o obligație constituțională, prevederile art.69⁵ din Codul fiscal nu încalcă dispozițiile art.16 alin.(2) din Constituție și art.2 pct.2 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale.

În aceeași ședință Curtea a declarat constituționale prevederile art.108 din Legea cooperăției de consum nr.1252-XIV din 28 septembrie 2000 (**Hotărîrea nr.9**³).

---

³ M.O. nr.57-59/10 din 27.04.2007

Sesizantul a atacat prevederile art.108 din Legea nr.1252-XIV pentru necorespunderea lor cu dispozițiile art.6, art.8, art.9, art.46, art.109, art.112, art.126 și art.127 din Constituție.

Curtea Constituțională a menționat că art.9 alin.(1) divizează proprietatea în proprietate publică și proprietate privată, iar art.127 alin.(3) din Constituție concretizează subiecții proprietății publice. Potrivit acestui articol, proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale. Astfel, unitățile administrativ-teritoriale sînt titulare ale proprietății publice, aceasta reprezentînd patrimoniul comunităților locale.

Art.108 din Legea nr.1252-XIV reglementează modul de exercitare a dreptului de proprietate publică, dar indirect are impact și asupra dreptului de proprietate privată, precum și asupra relației dintre aceste drepturi, deoarece prevede modul de transformare în proprietate privată, prin cumpărare și/sau privatizare, a terenurilor proprietate publică transmise în folosință organizațiilor cooperatiste de consum și întreprinderilor lor cooperatiste.

Curtea a argumentat că exercitarea dreptului de proprietate al unităților administrativ-teritoriale trebuie corelată cu principiile Codului civil și cu actele normative pertinente, care reglementează dreptul de preemțiune în cazul înstrăinării proprietății. Aplicarea necoerentă a dreptului de preemțiune ar afecta direct dreptul de proprietate al organizațiilor cooperatiste de consum, impunîndu-le o concurență neloială. Or, exercitarea dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile ale organizațiilor cooperatiste de consum este inseparabilă de dreptul de folosință asupra terenurilor aferente, care dă naștere dreptului de preemțiune asupra terenurilor pe care sînt amplasate bunurile imobile.

Curtea a relevat că prin art.108 al Legii nr.1252-XIV legislatorul doar a detaliat dispozițiile Codului civil, aplicîndu-le la raporturi juridice concrete. În cazul în care prevederile contestate vor intra în contradicție cu Codul civil, ultimul are prioritate.

Curtea Constituțională a constatat că art.108 din Legea nr.1252-XIV garantează exercitarea dreptului de proprietate, statuat de art.9, art.46, art.126 și art.127 din Constituție.

Un judecător nu a fost de acord cu hotărîrea Curții și, în opinia sa separată, a subliniat că, întrucît dreptul de preemțiune, invocat de Curte în fundamentarea hotărîrii sale, este un drept accesoriu, el nu poate prevala asupra dreptului de proprietate și nu-l poate îngrădi.

Judecătorul a considerat că prin condiționarea înstrăinării terenului de acordul scris al organizației cooperatiste de consum prevederile legii indică indirect potențialul cumpărător și astfel limitează dreptul proprietarului de a decide soarta bunului deținut, înfrînd în contradicție cu art.46 alin.(1) din Constituție.

La 5 iunie 2007 Curtea a recunoscut constituțională sintagma "Mitropolitului Chișinăului și al întregii Moldove" din art.2 alin.(3) lit.g) din Legea nr.273-XIII din 9 noiembrie 1994 "Privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte", cu modificările și completările ulterioare (**Hotărîrea nr.15⁴**).

---

⁴ M.O. nr.82-85/13 din 15.06.2007

În opinia semnatarii sesizării, sintagma menționată contravine art.16, art.31 alin.(4) din Constituție, art.26 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16 decembrie 1966.

Curtea a reținut că baza juridică pentru eliberarea buletinului de identitate și a pașaportului o constituie art.27 din Constituție, care garantează oricărui cetățean al Republicii Moldova dreptul la libera circulație în țară, dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară.

În conformitate cu principiul suveranității, fiecare stat decide de sine stătător asupra categoriilor de persoane deținătoare de pașapoarte diplomatice. Stabilirea expresă a titularilor pașapoartelor diplomatice este prerogativa exclusivă a Parlamentului, el fiind în drept să extindă sau să reducă lista acestora, atunci cînd consideră necesar.

Curtea a observat că la stabilirea categoriilor de persoane, cărora li se eliberează pașapoarte diplomatice, legiuitorul a aplicat nu numai criteriul îndeplinirii unor misiuni diplomatice și consulare sau a altor funcții oficiale peste hotare, ci și criteriul oportunității.

Curtea Constituțională a subliniat că dreptul la pașaport diplomatic nu este un drept fundamental, consfințit de Constituție, ci un drept subiectiv, prevăzut de Legea nr.273-XIII.

Dispoziția legală privind acordarea pașaportului diplomatic Mitropolitului Chișinăului și al întregii Moldove nu constituie o imixtiune în activitatea religioasă a cultelor, deci, nu atinge principiul constituțional privind autonomia cultelor, stipulat de art.31 din Constituție.

Potrivit principiului constituțional al egalității tuturor cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, prevederea legală nu privează alte persoane, din considerente religioase, de un drept civil sau politic, ci denotă că statul, în temeiul art.31 alin.(4) din Constituție, oferă sprijin cultului care reprezintă convingerile religioase ale majorității cetățenilor țării.

Prevederea legală, prin care Mitropolitul Chișinăului și al întregii Moldove devine titular al pașaportului diplomatic, nu oferă oarecare facilități Bisericii Ortodoxe a Moldovei și nu îngrădește drepturile altor culte, care, prin Constituție, se bucură de sprijinul statului.

La 12 iunie 2007 Curtea a recunoscut constituționale prevederile Legii nr.1225-XII din 8 decembrie 1992 "Privind reabilitarea victimelor represiunilor politice" în redacția Legii nr.186-XVI din 29 iunie 2006, potrivit căroră, în cazul cînd valoarea bunurilor care nu s-au păstrat sau nu pot fi restituite în natură nu depășește suma de 200 mii lei, plata compensației poate fi eșalonată pe o perioadă de pînă la 3 ani, iar în cazul cînd valoarea acestor bunuri depășește suma de 200 mii lei - pe o perioadă de pînă la 5 ani și că sub incidența legii nu cad persoanele supuse represiunilor politice și ulterior reabilite care au fost despăgubite pînă la intrarea în vigoare a noilor prevederi (**Hotărîrea nr.16⁵**).

---

⁵ M.O. nr.86-89/14 din 22.06.2007

Autorul sesizării a considerat că prevederile respective contravin art.16 alin.(2), art.46 alin.(1), (2) și (3) și art.54 alin.(2) din Constituție, precum și art.17 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Curtea a relevat că principiul supremației dispozițiilor constituționale nu poate fi invocat cu referire la o lege anterioară Constituției din 1994, pretinzîndu-se că încalcă reguli instituite de Constituție, deoarece aceste reguli nu erau în vigoare la data cînd legea a fost adoptată - în speță Legea nr.1225-XII. Legea nr.1225-XII a materializat principiul universal de drept privind inadmisibilitatea depozitării persoanei de proprietate decît pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege.

Avînd în vedere posibilitățile financiare ale statului, eșalonarea plății compensației pe o perioadă de pînă la 3 sau 5 ani (art.12 alineatul opt din Legea nr.1225-XII) constituie o garanție a repunerii victimelor represiunilor politice în drepturile de proprietate și reparării pagubelor în sensul art.53 alin.(1) din Constituție.

Dispozițiile art.II alineatul doi din Legea nr.186-XVI nu elimină și nu limitează dreptul persoanelor supuse represiunilor politice la despăgubire, ci dau expresie principiului, potrivit căruia nimeni nu poate cere de două ori repararea aceluiași prejudiciu, aplicându-se față de persoanele care au primit despăgubiri în volum deplin, conform legislației în vigoare la momentul apariției dreptului. Cetățenii care nu au fost despăgubiți integral în baza legii vechi pot cere repararea prejudiciilor în partea în care consideră că sînt îndreptățiți.

Curtea a reținut că principiul egalității, invocat în argumentarea sesizării, nu trebuie confundat cu principiul uniformității, ultimul implicînd un tratament juridic egal pentru toate cazurile și toate situațiile.

La 26 iunie 2007 Curtea a declarat constituționale prevederile art.66 alin.(2) și art.68 alin.(6) din Codul audiovizualului al Republicii Moldova (**Hotărîrea nr.18**⁶).

⁶ M.O. nr.94-97/16 din 06.07.2007

Curtea a considerat justificată prevederea art.66 alin.(2) din Codul audiovizualului, întrucît, potrivit definiției expuse în art.2, radiodifuzorul privat este o instituție audiovizuală cu statut de persoană juridică de drept privat. Or, conform Codului civil (Legea nr.1107-XV din 6 iunie 2002), instituția publică se constituie în baza unui act emis de autoritatea publică și este finanțată, integral sau parțial, de la bugetul acesteia din urmă (art.184 alin.(1)). Instituția privată se constituie în baza hotărîrii persoanei fizice sau juridice de drept privat, care o dotează potrivit scopului preconizat (art.185 alin.(1)).

Astfel, în temeiul prevederilor legale precitate, autoritățile publice pot avea doar calitatea de fondatori ai instituțiilor publice, iar instituțiile fondate de persoane fizice și juridice de drept privat vor fi private.

Curtea a apreciat ca fiind neîntemeiate afirmațiile autorilor sesizării despre îngrădirea dreptului autorităților administrației publice locale de a decide autonom în problema fondării, funcționării, întreținerii sau reorganizării radiodifuzorilor publici locali. Prin Codul audiovizualului (art.68 alin.(5)), Consiliul Coordonator al Audiovizualului a fost obligat să inițieze controlul serviciilor de programe existente și al legalității eliberării licențelor către titulari, inclusiv radiodifuzorilor fundați și finanțați de autoritățile administrației publice locale. Curtea a relevat că prevederea art.34 alin.(2) din Constituție, invocată în sesizare, trebuie să fie corelată cu prevederea cuprinsă în alin.(4) al art.34, care stipulează că mijloacele de informare publică, de stat și private, sînt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

Curtea a considerat nefondată și critica autorilor sesizării că prin art.66 alin.(2) și art.68 alin.(6) din Codul audiovizualului se aduce atingere principiilor de bază ale administrației publice locale statuate de art.109 al Constituției. Principiul autonomiei locale oferă colectivităților dreptul de a-și rezolva singure problemele locale, respectînd legile și caracterul unitar al statului. Esența acestui principiu rezidă în faptul că autoritățile administrației publice locale dispun de autonomie funcțională și organizatorică în raport cu autoritățile administrației publice centrale.

La 28 iunie 2007 Curtea a recunoscut constituționale unele prevederi din Legea nr.448-XVI din 28 decembrie 2006 "Pentru modificarea și completarea unor acte legislative", prin care a fost completat articolul 280 din Codul fiscal și prin care s-a modificat articolul 4 al Legii nr.1056-XIV din 16 iunie 2000 pentru punerea în aplicare a Titlului VI din Codul fiscal (**Hotărîrea nr.19**⁷).

⁷ M.O. nr.94-97/17 din 6.07.2007

În opinia autorului sesizării, prevederile respective vin în contradicție cu dispozițiile constituționale ale art.16 alin.(2), privind egalitatea în drepturi, și ale art.58 alin.(2), privind așezarea justă a sarcinilor fiscale.

Curtea a menționat că, potrivit art.6 al Codului fiscal, impozitarea se desfășoară conform principiului echității fiscale, care presupune tratarea egală a tuturor persoanelor fizice și juridice, ce activează în condiții similare, în vederea asigurării unei sarcini fiscale egale.

Dispozițiile art.280 alin.(3) din Codul fiscal nu aduc atingere principiului egalității, consfințit de art.16 din Constituție, deoarece acest principiu prevede egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, și nu egalitatea între cetățeni.

În această ordine de idei Curtea a hotărît că, potrivit art.58 alin.(1) din Constituție, plata impozitelor este o obligație, și nu un drept al cetățenilor, impunerea fiscală operîndu-se în condițiile prevăzute de lege.

Curtea a conchis că prin modificările operate în Codul fiscal și în Legea nr.1056-XIV s-a ținut cont atât de prevederile art.16 alin.(2), cât și de prevederile art.58 alin.(2) din Constituție, urmărindu-se instituirea unui echilibru al impunerii fiscale prin distribuirea echitabilă a poverii fiscale între contribuabili, modificările fiind în concordanță cu dispozițiile constituționale invocate.

Un judecător nu a fost de acord cu hotărîrea Curții și, în opinia separată, a subliniat că concretizarea cotelor impozitului pe bunurile imobiliare ține de competența autorităților administrației publice locale. Sistemul fiscal diferențiat afectează principiul egalității cetățenilor și încalcă drepturile lor patrimoniale.

La 20 septembrie 2007 Curtea a supus controlului constituționalității unele prevederi din Legea nr.93-XIV din 15 iulie 1998 "Cu privire la patenta de întreprinzător" în redacția Legii nr.208-XVI din 7 iulie 2006 și le-a recunoscut drept constituționale (**Hotărîrea nr.21**⁸).

---

⁸ M.O. nr.153-156/18 din 28.09.2007

Curtea a relevat că argumentele aduse în sesizare privind încălcarea prin legea în speță a normelor constituționale care consfințesc dreptul la un trai decent, dreptul la muncă și protecție împotriva șomajului sînt nefondate, deoarece această lege anulează comercializarea și prestarea unor categorii de mărfuri și servicii în baza patentei de întreprinzător, dar nu interzice practicarea acestor genuri de activitate, acestea putînd fi practicate în continuare într-un cadru legal mai riguros, în interesele securității naționale și ordinii publice, bunăstării economice a țării, protejării drepturilor și libertăților garantate de Constituția statului, de pactele și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Curtea a arătat că restrîngerile instituite nu aduc atingere drepturilor fundamentale consacrate de Constituție, fiind proporționale cu situația care le-a determinat, antreprenorii avînd posibilitatea reală de a-și continua activitatea prin alte forme de organizare juridică.

La 2 octombrie 2007 Curtea a declarat compatibile prevederile contestate din Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale cu prevederile Constituției Republicii Moldova (**Hotărîrea nr.22**⁹).

---

⁹ M.O. nr.161-164/19 din 12.10.2007

În sesizarea sa Guvernul a solicitat controlul constituționalității art.1, art.4 alin.(2), art.27 și art.89 alin.(1) din Statutul CPI.

Curtea Constituțională a relevat că, potrivit art.8, Republica Moldova s-a obligat să respecte Carta ONU și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

În scopul executării tratatelor internaționale, a fost modificată și completată legislația națională penală. Astfel, genocidul, crimele de război, de agresiune, crimele împotriva umanității, specificate în art.5 al Statutului CPI, sînt pasibile de pedeapsă și conform Codului penal al Republicii Moldova.

Fiind creată cu acordul statelor părți și funcționînd în baza principiului complementarității, a normelor și regulilor recunoscute și acceptate de comunitatea internațională, Curtea Penală Internațională garantează suveranitatea statelor în materie de justiție.

Curtea Constituțională a relevat că recunoașterea în art.12 al Statutului CPI a crimelor specificate în art.5 al Statutului ca fiind de competența Curții Penale Internaționale nu privează statul-parte de dreptul de a condamna persoanele vinovate de astfel de crime conform legislației naționale.

La 23 octombrie 2007 Curtea Constituțională a declarat constituționale prevederile art.298, art.300 și art.313 din Codul de procedură penală, introduse prin Legea nr.264-XVI din 28 iulie 2006 (**Hotărîrea nr.26**¹⁰).

---

¹⁰ M.O. nr.175-177/23 din 09.11.2007

Potrivit modificărilor operate în Codul de procedură penală, plîngerea împotriva acțiunilor sau inacțiunilor organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate operativă de investigații se adresează procurorului care conduce urmărirea penală.

În opinia autorului sesizării, aceste modificări limitează accesul la justiție.

Curtea a remarcat că atât în Constituție, cât și în practica CEDO prin noțiunea de "instanță națională" se are în vedere nu numai instanța judecătorească, dar și alte instituții statale. Este dreptul statului să stabilească căile interne de atac, respectînd reglementările Convenției, o condiție incontestabilă

rămînînd asigurarea cetățeanului cu posibilitatea de a se adresa unei autorități independente competente pentru emiterea unei decizii obligatorii asupra dreptului violat.

Examinarea plîngerilor de către procuror constituie o formă importantă de control pentru depistarea și prevenirea încălcărilor de legislație și a erorilor comise de organele de urmărire penală și cele care exercită activitatea operativă de investigații.

Curtea a evidențiat ideea că modificările operate în CPP prin Legea nr.264-XVI nu limitează atribuțiile judecătorului de instrucție și accesul persoanelor la judecătoria de instrucție.

Curtea Constituțională a subliniat că acțiunile de la etapa urmăririi penale și cele de la etapa judiciară sînt părți componente ale unui proces inseparabil, care se încheie cu actul justiției – pronunțarea sentinței. Or, fiecare act de la orice etapă a procesului poate fi luat în considerare sau poate fi lovit de nulitate și astfel poate influența, în sens pozitiv sau în sens negativ, produsul final – condamnarea sau achitarea persoanei. Finalizarea acestui proces deschide posibilitatea utilizării dublului grad de jurisdicție, sentința fiind pasibilă de atac cu apel și recurs, în condițiile legii.

###

Curtea n-a acceptat pentru examinare în fond sesizarea pentru controlul constituționalității art.1 alin.(2) al Legii nr.271-XV din 27 iunie 2003 "Cu privire la metodologia calculării plății pentru serviciile notariale" pentru motivul necorespunderii conținutului sesizării cu cerințele procedurii jurisdicției constituționale (*scrisoarea PCC-01/29a din 4 ianuarie 2007*).

1.2. Art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție

(Controlul constituționalității hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului)

La 27 martie 2007 Curtea a declarat constituționale prevederile pct.5 din Regulamentul transporturilor auto de călători și bagaje, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.854 din 28 iulie 2006 (*Hotărîrea nr.6¹¹*).

---

¹¹ M.O. nr.47-49/8 din 06.04.2007

În sesizare s-a invocat restrîngerea dreptului de proprietate, susținîndu-se că dreptul, deja recunoscut, al proprietarului de a folosi mijlocul de transport reutilat la transportul călătorilor în folos public nu poate fi limitat printr-o hotărîre de Guvern, ci doar prin lege, cu respectarea normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și numai în cazul în care este imperativ necesar într-o societate democratică.

Curtea a menționat că Guvernul, fiind o autoritate a puterii executive, are rolul de a executa legile, sens în care, atunci cînd este necesar, emite hotărîri, așa cum prevede art.102 din Constituție.

Regulamentul sesizat a fost elaborat în conformitate cu art.2 al Codului transporturilor auto. Potrivit acestui Cod, pentru efectuarea transporturilor auto de călători, bagaje și mărfuri, agenții transportatori sînt obligați să utilizeze material rulant care corespunde standardelor de stat și Regulamentului circulației rutiere. Condițiile de exploatare tehnică a materialului rulant sînt determinate de standardele de stat, de Cod și de actele normative în vigoare.

Curtea a relevat că exercițiul dreptului de proprietate trebuie să fie licit, să nu aducă prejudicii materiale sau morale disproporționate altor membri ai societății, să nu genereze consecințe ireparabile. Prin prevederile contestate ale Regulamentului nu are loc privarea titularului de dreptul de proprietate, acesta continuînd să-i aparțină, ci se limitează doar exercițiul dreptului de folosință asupra bunului deținut, statul fiind în măsură să adopte legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa utilizarea bunurilor conform interesului general.

Un judecător nu a fost de acord cu hotărîrea Curții și, în opinia separată, a subliniat că prin limitarea dreptului de proprietate Guvernul a nesocotit principiul stabilității și securității raporturilor juridice. Statul mai întîi a permis reutilizarea a mii de microbuze, după un timp, însă, a dispus scoaterea lor din exploatare, urmînd să lase mii de oameni fără surse de existență și fără să prevadă despăgubiri pentru cheltuielile suportate de deținătorii mijloacelor de transport.

La 29 mai 2007 Curtea a declarat neconstituțională sintagma "sau activitate profesională sau alte activități similare" din pct.2 și pct.3 din Regulamentul cu privire la aplicarea mașinilor de casă și control pentru efectuarea decontărilor în numerar, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.474 din 28 aprilie 1998 (*Hotărîrea nr.13¹²*).

¹² M.O. nr.82-85/12 din 15.06.2007

Potrivit Legii Supreme, formarea, administrarea, utilizarea și controlul resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și ale instituțiilor publice sînt reglementate prin lege, iar impozitele, taxele și orice venituri ale bugetelor de stat, celor locale se stabilesc conform legii.

Curtea a relevat că, în termenii Codului fiscal, persoanele fizice sau juridice care practică activitate de întreprinzător sau activitate profesională sau alte activități similare sînt contribuabili, subiecți ai impunerii, însă nu toți contribuabilii sînt agenți economici, după cum s-a stipulat, contrar Codului fiscal, în Regulament.

Curtea a remarcat că prevederea despre stabilirea de către Guvern a modului de utilizare a mașinilor de casă și control cuprinsă în art.8 alin.(2) lit.c) din Codul fiscal nu presupune că Guvernul, care are competența de a organiza executarea legilor, este în drept să instituie prevederi fiscale noi, întrucît o normă subsecventă nu poate modifica sau completa legea, în executarea căreia a fost adoptată.

În sensul art.5 alin.(5) din Legea nr.317-XV, soluțiile normative din Regulament referitoare la modul de utilizare a mașinilor de casă și control de către contribuabili sînt diferite în raport cu reglementările-cadru ale Codului fiscal, care își păstrează caracterul general obligatoriu.

Divizînd prin Regulament contribuabilii după următoarele criterii: activitate de întreprinzător, activitate profesională sau alte activități similare, Guvernul n-a respectat principiile generale ale coerenței, corelației și subsidiarității actului normativ, consecutivității și echilibrului reglementărilor. Prin prevederile pct.2 și pct.3 din Regulament Guvernul nu s-a conformat normelor legale privind clasificarea unificată.

Curtea a apreciat că prin sintagma "sau activitate profesională sau alte activități similare" din pct.2 și pct.3 ale Regulamentului Guvernul a depășit limitele prevăzute de art.8 alin.(2) lit.c) din Codul fiscal și legile specificate în partea descriptivă a hotărîrii și astfel a încălcat art.6, art.102 alin.(2) și art.130 alin.(1) din Constituție.

La 19 iunie 2007 Curtea a recunoscut drept constituțională Hotărîrea Guvernului nr.683 din 18 iunie 2004 "Despre aprobarea Regulamentului privind modul de transmitere a rețelelor de gaze ale Societății pe Acțiuni "Moldovagaz" la deservire tehnică" (**Hotărîrea nr.17**¹³).

¹³ M.O. nr.90-93/15 din 29.06.2007

Curtea a relevat că, avînd în vedere că conductele magistrale și gazoductele sînt obiective de importanță strategică pentru țară și exploatarea lor necalificată comportă un potențial pericol, fiind de natură să conducă la catastrofe tehnogene, Guvernul a pus deservirea tehnică în sarcina S.A. "Moldovagaz", ca persoană juridică ce dirijează procesele de transportare, furnizare și distribuție a gazelor în Republica Moldova.

Hotărîrea nr.683 nu vizează organizarea și funcționarea administrației publice locale sau gestiunea colectivităților pe care aceasta le reprezintă. Ea creează un mecanism de protecție a unor interese generale: de asigurare a securității energetice a statului, a securității industriale, a securității vieții și sănătății persoanelor, a securității proprietății. Conductele magistrale și gazoductele fac parte din obiectivele de importanță statală, iar conform Legii cu privire la Guvern (art.19 alin.2), art.10 alin.3)), obiectivele și ramurile de importanță statală sînt administrate de Guvern împreună cu organele administrației publice locale, asupra activității cărora Guvernul exercită controlul și cu care colaborează în rezolvarea problemelor comune.

Hotărîrea nr.683 prevede transmiterea rețelelor de gaze la deservire tehnică în bază de contract. Obiectul contractului de deservire tehnică este îndeplinirea unor lucrări reglementate, preconizate și îndeplinite în corespundere cu actele normative, pentru exploatarea rețelelor de gaze. Un astfel de contract nu constituie un act juridic translativ de proprietate, întrucît Codul civil prevede expres dobîndirea dreptului de proprietate în baza următoarelor contracte: de cumpărare-vînzare (art.753), de schimb (art.823), de donație (art.827), de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață (art.839), de succesiune testamentară (art.1449).

La 9 octombrie 2007 Curtea Constituțională a declarat constituționale prevederile punctului 8 al art.III din Hotărîrea Guvernului nr.1306 din 12 decembrie 2005 "Privind aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului" (**Hotărîrea nr.23**¹⁴).

¹⁴ M.O. nr.165-167/20 din 19.10.2007

În opinia autorului sesizării, aceste prevederi încalcă principiul egalității cetățenilor în fața legii, deoarece dezavantajează persoanele care au primit indemnizația unică în baza prevederilor Hotărârii Guvernului nr.575 din 2 septembrie 1992 față de persoanele care beneficiază de dreptul la indemnizație unică în baza art.9 și art.22 din Legea privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl nr.909-XII din 30 ianuarie 1992.

Curtea Constituțională a relevat că, în virtutea prerogativei sale de legiferare, Parlamentul este în drept să modifice reglementările care privesc relațiile juridice din orice domeniu, inclusiv din domeniul asistenței și protecției sociale. Hotărârea nr.1306 a fost adoptată în executarea legilor nr.909-XII și nr.140-XV.

Legea nr.909-XII nu stipulează recalcularea compensației unice pentru prejudiciul adus sănătății în funcție de majorarea salariului mediu lunar pe republică sau în funcție de alte circumstanțe. Or, pentru acest tip de prestație de asigurări sociale de stat este caracteristic faptul că se acordă persoanei *o singură dată*. Prin urmare, odată cu primirea compensației unice, relația juridică între cetățean și stat s-a consumat.

Curtea a remarcat că dreptul persoanelor care s-au îmbolnăvit de boală actinică sau au devenit invalide în urma avariilor la obiectivele atomice militare sau civile (altele decât cel de la Cernobîl) de a primi compensația unică în conformitate cu alin.1 al art.9 din Legea nr.909-XII a luat naștere odată cu intrarea în vigoare a Legii nr.140-XV (04.06.2004), care are efecte doar pentru viitor. Legea nu se aplică faptelor săvârșite înainte de intrarea ei în vigoare.

La 11 octombrie 2007 Curtea a recunoscut constituțional pct.3 din Hotărârea Guvernului nr.51 din 16 ianuarie 2007 "Cu privire la unele măsuri de ameliorare a activității ramurii piscicole și de reglementare a modului de utilizare a iazurilor" (**Hotărârea nr.24¹⁵**).

---

¹⁵ M.O. nr.165-167/21 din 19.10.2007

În sesizare se afirmă că raporturile juridice care fac obiectul Hotărârii nr.51 pot fi reglementate doar prin lege și că dispozițiile contestate contravin art.1 alin.(3), art.109, art.112, art.126 și art.127 din Constituție.

Curtea Constituțională a menționat că punctul 3 contestat din Hotărârea nr.51 nu reglementează regimul juridic general al obiectivelor acvatice incluse în anexa nr.1, ci prevede transmiterea acestora către Întreprinderea de Stat "Acvacultura - Moldova", acțiune care se înscrie în atribuțiile Guvernului de reglementare a modului de gestionare, conferite prin art.12 alin.1) din Legea nr.64-XII "Cu privire la Guvern". Odată cu adoptarea Legii nr.459-XII din 22 ianuarie 1991 "Cu privire la proprietate" unitățile administrativ-teritoriale au obținut oportunitatea de a dobîndi dreptul de proprietate publică asupra terenurilor.

Curtea a constatat că delimitarea proprietății publice a statului și a unităților administrativ-teritoriale, precum și transmiterea reciprocă a proprietăților poate avea loc pe cale amiabilă, prin acordul bilateral între Guvern și autoritățile administrației publice locale, în modul prevăzut de legislația în vigoare sau, în caz de litigiu, pe cale judiciară în contenciosul administrativ.

Curtea Constituțională nu a considerat concludente materialele prezentate de autorul sesizării privind dezacordul unor organe ale administrației publice locale cu actele de delimitare a terenurilor. Actele de delimitare a terenurilor sînt acte administrative, iar conform art.20 din Constituție, nimeni nu poate îngrădi dreptul organelor administrației publice locale de a le contesta în justiție. Soluționarea litigiilor respective, caracterul cărora este determinat de circumstanțele de fapt, este de competența justiției de drept comun, și nu a jurisdicției constituționale.

Un judecător nu a fost de acord cu hotărârea Curții și, în opinia separată, a subliniat că recunoașterea de către Curtea Constituțională a constituționalității anexei nr.1 la Hotărârea Guvernului nr.51 îngrădește dreptul autorităților administrației publice locale de acces liber la justiție, or, controlul constituționalității este superior controlului legalității. Curtea Constituțională trebuia să separe partea dispozitivă a Hotărârii nr.51 de anexa nr.1, procesul asupra căreia trebuia să fie sistat. Procedînd astfel, Curtea Constituțională nu și-ar fi depășit competențele în această parte a procesului, a opinat judecătorul.

La 18 decembrie 2007 Curtea a recunoscut constituționale unele prevederi din Hotărârea Guvernului nr.594 din 28 mai 2007 "Cu privire la planurile de înmatriculare în anul 2007 în instituțiile de învățămînt superior (ciclul I), mediu de specialitate și secundar profesional", cu modificările ulterioare (**Hotărârea nr.30¹⁶**).

---

¹⁶ M.O. nr.203-206/25 din 28.12.2007

În opinia autorului sesizării, prevederile care fixează cotele de înmatriculare a elevilor și studenților în instituțiile de învățământ în bază de contract contravin art.35 și art.126 din Constituție, precum și prevederilor unor tratate internaționale.

Curtea a constatat că Guvernul a adoptat Hotărîrea nr.594 cu respectarea cadrului constituțional și legal, în limitele competenței ce-i incumbă.

Reglementarea procesului de înmatriculare în instituțiile de învățământ a fost pusă în sarcina Guvernului, întru executarea Legii învățământului și altor legi, ca fiind necesară în scopul raționalizării pregătirii specialiștilor pentru activitățile economice necesare societății, al asigurării proporționalității între pregătirea cadrelor și oferta locurilor de muncă din țară, al evitării formării surplusului de cadre, ce creează dificultăți la angajarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ, precum și în scopul asigurării unor studii competitive.

Curtea a relevat că dreptul la învățătură, ca un drept fundamental, presupune acordarea de șanse juridice egale tuturor oamenilor prin folosirea cu prioritate a criteriului competenței profesionale și interzicerea discriminărilor sau privilegiilor.

Prin instituirea cotelor de înmatriculare statul nu limitează dreptul la învățătură, deoarece persoanele au acces la studii în instituțiile de învățământ superior, mediu de specialitate și secundar profesional cu condiția că vor da dovadă de aptitudini și capacități și vor susține probele de admitere.

Curtea a conchis că aprobarea de către Guvern a cotelor de înmatriculare a studenților în instituțiile de învățământ superior (ciclul I) nu afectează principiul autonomiei universitare sub aspectul admiterii la studii.

De asemenea, Curtea a demonstrat că instituțiile de învățământ privat nu au calitatea de agenți economici, iar pentru relațiile dintre ele și instituțiile de învățământ de stat este inaplicabil principiul constituțional al concurenței loiale.

Un judecător nu a fost de acord cu hotărîrea adoptată. După părerea sa, Curtea trebuia fie să declare neconstituțională Hotărîrea Guvernului, fie să sisteze cauza pentru motivul că acțiunea prevederilor contestate s-a consumat. În opinia sa separată judecătorul a subliniat că Legea cu privire la Guvern stipulează doar dreptul Guvernului de a crea o bază tehnico-materială și fonduri speciale pentru dezvoltarea învățământului public, dar nicidecum dreptul de a interveni în procesul de învățământ prin instituirea de cote de înmatriculare. Prin nici o lege Guvernul nu a fost investit cu o asemenea funcție.

###

La adoptarea deciziei asupra Hotărîrii Guvernului nr.740 din 11 iunie 2002 "Cu privire la edificiile și locașurile de cult" s-a înregistrat paritate de voturi. Ca urmare, conform art.27 alin.(2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.66 alin.(5) din Codul jurisdicției constituționale, actul normativ contestat se prezumă constituțional, iar procesul asupra cauzei se sistează (*Decizia nr.1 din 16.01.07*¹⁷).

¹⁷ M. O. nr.10-13/3 din 26.01.2007

Judecătorii, care împărtășesc o opinie contrară, făcută publică, au motivat neconstituționalitatea Hotărîrii Guvernului nr.740 prin încălcarea art.102 din Constituție, considerînd că hotărîrea stipulează raporturi cu privire la dreptul de proprietate, care se reglementează prin lege, și a art.114 din Constituție, deoarece hotărîrea conferă comisiilor create de primării atribuții proprii instanței judecătorești.

De asemenea, ei consideră că hotărîrea aduce atingere art.9 alin.(2), art.46 și art.127 alin.(2), precum și art.109 din Constituție.

1.3. Art.135 alin.(1) lit. b) din Constituție (Interpretarea Constituției)

Prin Decizia din 7 mai 2007¹⁸ Curtea nu a acceptat spre examinare în fond sesizarea fracțiunii parlamentare a Partidului Popular Creștin Democrat privind interpretarea sintagmei "cultele religioase sînt autonome, separate de stat" din art.31 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, relevînd că sensul juridic al acestei sintagme este clar explicat în Legea despre culte nr.979-XI din 24 martie 1992.

¹⁸ M.O. nr.67-69/11 din 18.05.2007

1.4. Art.135 alin.(1) lit.c) din Constituție

(Avizarea inițiativelor de revizuire a Constituției)

Pentru motivul că Guvernul și-a retras sesizarea, Curtea a sistat procesul asupra inițiativei de revizuire a art.18, 19, 70 și 81 din Constituție (*Decizia nr.2 din 18 iulie 2007*).

**1.5. Art.135 alin.(1) lit.d) din Constituție
(Confirmarea rezultatelor referendumurilor republicane)**

În anul de referință Curtea nu s-a pronunțat în această problemă.

**1.6. Art.135 alin.(1) lit.e) din Constituție
(Confirmarea rezultatelor alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova)**

Pe parcursul anului Curtea a validat 3 deputați în Parlament (*hotărârile nr.7 din 27 martie 2007¹⁹ și nr.31 din 20 decembrie 2007²⁰*).

¹⁹ M.O. nr.43-46/6 din 30.03.2007

²⁰ M.O. nr.203-206/25 din 28.12.2007

**1.7. Art.135 alin.(1) lit.f) din Constituție
(Constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile)**

În anul 2007 Curtea nu a examinat astfel de cauze.

**1.8. Art.135 alin.(1) lit.g) din Constituție
(Rezolvarea cazurilor excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice sesizate de Curtea Supremă de Justiție)**

Neatestînd o legătură causală între litigiul în curs de examinare și normele contestate, Curtea a sistat procesul pentru controlul constituționalității prevederilor alin.2 din art.12 al Legii nr.1225-XII din 8 decembrie 1992 "Privind reabilitarea victimelor represiunilor politice" în redacția Legii nr.186-XVI din 29 iunie 2006. Curtea a menționat că o analiză mai detaliată a legăturii cauzale implică examinarea circumstanțelor de fapt ale litigiului, ceea ce depășește competențele Curții Constituționale. Curtea a conchis că sesizarea este lipsită de obiect și procesul asupra excepției de neconstituționalitate necesită să fie sistat (*Decizia nr.3 din 4 decembrie 2007²¹*).

²¹ M.O. nr.194-197/24 din 14.12.2007

Prin decizia din 26 martie 2007²² a fost respinsă sesizarea judecătoreii Fălești privind excepția de neconstituționalitate a Legii nr.186-XVI din 29 iunie 2006 "Pentru modificarea și completarea Legii nr.1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice". Curtea Constituțională a menționat că nu poate admite spre examinare sesizarea Judecătoreii Fălești fără intermedierea Curții Supreme de Justiție ori fără modificarea Constituției. Norma constituțională cuprinsă în art.135 alin.(1) lit.g) este singura care reglementează expres subiectul cu drept de sesizare a Curții. Abilitarea Curții cu atribuții în materia jurisdicției constituționale fără modificarea Constituției ar însemna de fapt revizuirea statutului constituțional al Curții. Această constatare a Curții însă nu lipsește instanța de judecată de dreptul de a ridica excepția de neconstituționalitate prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

²² M.O. nr.43-46/7 din 30.03.2007

În cadrul examinării preliminare a sesizării depuse de Judecătoria Fălești s-a constatat existența unor lacune în legislație, ce se datorează nerealizării unor prevederi ale Constituției. Curtea a considerat necesar de a pronunța o adresă, prin care a atras atenția Parlamentului asupra inadvertenței privind procedura excepției de neconstituționalitate comise în Codul de procedură civilă, în raport cu Constituția, Codul de procedură penală și legislația în domeniu.

Pentru motivul necorespunderii cu cerințele procedurale ale jurisdicției constituționale nu au fost acceptate spre examinare sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate:

- a Legii nr.186-XIV din 29 iunie 2006 "Pentru modificarea și completarea Legii nr.1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice," depusă de Curtea Supremă de Justiție (*scrisoarea nr.JCC-05/14g din 16 mai 2007*);

- a art.1, art.6 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545-XIII din 25.02.1998 și art.1405 din Codul civil, aprobat prin Legea nr.1107-XV din 6 iunie 2002, depusă de Judecătoria sectorului Rîșcani, mun.Chișinău (*scrisoarea nr.PCC-01/15g din 19 iunie 2007*);

- a Hotărîrii Guvernului nr.641 din 12 iulie 2001 despre tarifele minime ale remunerației de autor, depusă de Curtea Supremă de Justiție (*scrisoarea nr.JCC-04/26g din 20 decembrie 2007*).

1.9. Art.135 alin.(1) lit.h) din Constituție

(Soluționarea chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid)

În anul de referință Curtea n-a examinat nici un dosar axat pe o astfel de problemă.

II. EXECUTAREA HOTĂRÎRILOR CURȚII CONSTITUȚIONALE

La 29 mai 2007, prin Hotărîrea nr.13, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională sintagma "*sau activitate profesională sau alte activități similare*" din pct.2 și pct.3 din Regulamentul cu privire la aplicarea mașinilor de casă și control pentru efectuarea decontărilor în numerar, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.474 din 28 aprilie 1998.

Hotărîrea Curții a rămas neexecutată, Guvernul încălcînd astfel art.28¹ alin.(2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, care prevede că Guvernul, în termen de 2 luni de la data publicării hotărîrii Curții Constituționale, modifică părțile actului declarate neconstituționale.

Curtea n-a fost informată asupra examinării adresei remise Parlamentului la 26 martie 2007 privind inadvertența constatată în Codul de procedură civilă, în raport cu Constituția, Codul de procedură penală și legislația în domeniu. Potrivit articolului 28¹ alin.(4) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, observațiile Curții privind lacunele reglementărilor normative, indicate în adresă, urmează să fie examinate de instanța vizată, care, în termen de cel mult 3 luni, va informa Curtea Constituțională despre rezultatele examinării.

III. PUBLICITATE ȘI TRANSPARENȚĂ

În Monitorul Oficial al Republicii Moldova au fost publicate 25 de acte ale Curții Constituționale.

Au fost editate Culegerea de hotărîri și decizii ale Curții Constituționale pronunțate în anul 2006 și materialele Conferinței internaționale sub genericul "Suveranitatea și structura de stat în condițiile țărilor plurietnice", desfășurată la Chișinău pe 22-23 septembrie 2006.

Tradițional, a fost asigurat accesul liber al jurnaliștilor și reprezentanților societății civile la toate ședințele în plen ale Curții. Desfășurarea ședințelor în plen a fost oglindită în total de 9 agenții de presă (22 prezențe), 8 posturi de televiziune (25 prezențe), posturi de radio (12 prezențe) și 7 ziare (15 prezențe). Comunicatele oficiale ale Serviciului de presă al Curții cu privire la ședințele plenare au fost difuzate tuturor mijloacelor de informare în masă și plasate pe pagina electronică a Curții.

Judecătorii Curții Constituționale au acordat interviuri, au făcut declarații de presă asupra problemelor examinate la ședințele în plen, au publicat articole cu referire la activitatea concretă a Curții.

Comunicatele Serviciului de presă au reflectat participarea membrilor Curții la conferințe și seminare internaționale și de importanță locală, întrevederile cu delegațiile și personalitățile care au vizitat Curtea.

Au fost organizate două conferințe de presă: privind rezultatele activității Curții în anul 2006 și cu prilejul atribuirii noilor mandate judecătorilor Curții.

Ziarul "Dreptul", fondat de Universitatea de Stat din Moldova și Uniunea Juriștilor din Moldova, a publicat, pe parcursul anului, practic, toate comunicatele Serviciului de presă al Curții, iar pe 16 martie – un amplu interviu cu Președintele Curții Constituționale.

Pe 29 octombrie ziarul "Dreptul meu" (publicație a Programului ONU pentru Dezvoltare în Republica Moldova "Susținere în implementarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului") a inserat interviul Președintelui Curții Constituționale intitulat "Accesul cetățenilor la jurisdicția constituțională națională ar reduce cu mult aflusul cererilor depuse la CEDO". Interviul a fost preluat de ziarele naționale "Moldova Suverană" și "Nezavisimaia Moldova".

În perioada 19-25 noiembrie ziarul "Moldova Suverană" a efectuat un sondaj on-line în problema accederii cetățenilor la Curtea Constituțională. Rezultatele sondajului au fost favorabile și au fost publicate la 27 noiembrie.

La 27 noiembrie postul public de televiziune "Moldova-1" a consacrat emisiunea interactivă "Zona liberă" problemei instituirii accesului direct al cetățenilor la justiția constituțională. La emisiune au participat Președintele Curții Constituționale și doi membri ai Comisiei juridice, pentru numiri și imunități a Parlamentului (reprezentând majoritatea parlamentară și opoziția), doi savanți în dreptul constituțional.

La 4 decembrie Președintele Curții Constituționale a participat la o conferință de presă on-line de o oră cu cititorii ziarului "Komsomolskaia pravda v Moldove", în cadrul căreia a răspuns la întrebări. Interviuul a fost plasat pe site-urile ziarului și Curții.

A apărut cu regularitate revista științifică și informativă de drept "Justiția constituțională", al cărei fondator este Curtea Constituțională. Cele 4 numere ale revistei au inclus: cronică activității Curții, 13 articole semnate de judecători ai Curții Constituționale și de un judecător-asistent, 3 articole semnate de savanți din țară și 8 – de savanți de peste hotare. Totodată, revista a publicat, în variantă bilingvă, 19 acte ale Curții Constituționale.

Pe parcursul anului acte adoptate de Curte au fost publicate în digest-ul "Justiția constituțională în țările CSI și cele baltice", precum și în buletinele de jurisprudență constituțională ale Comisiei de la Veneția a Consiliului Europei.

IV. ADRESĂRILE CETĂȚENILOR

În anul precedent cetățenii au depus 113 adresări și petiții referitoare la:

- decizii judecătorești - 50
- pensii și indemnizații bănești - 7
- încălcarea drepturilor omului - 13
- atribuirea terenurilor - 3
- indexarea depunerilor bănești - 2
- restabilirea în funcția deținută - 2
- altele - 36

O parte din aceste petiții au fost readresate:

- Curții Supreme de Justiție - 4
- Procuraturii Generale - 37
- altor instituții - 10

Curtea a răspuns la toate adresările cetățenilor în termenele prevăzute de lege.

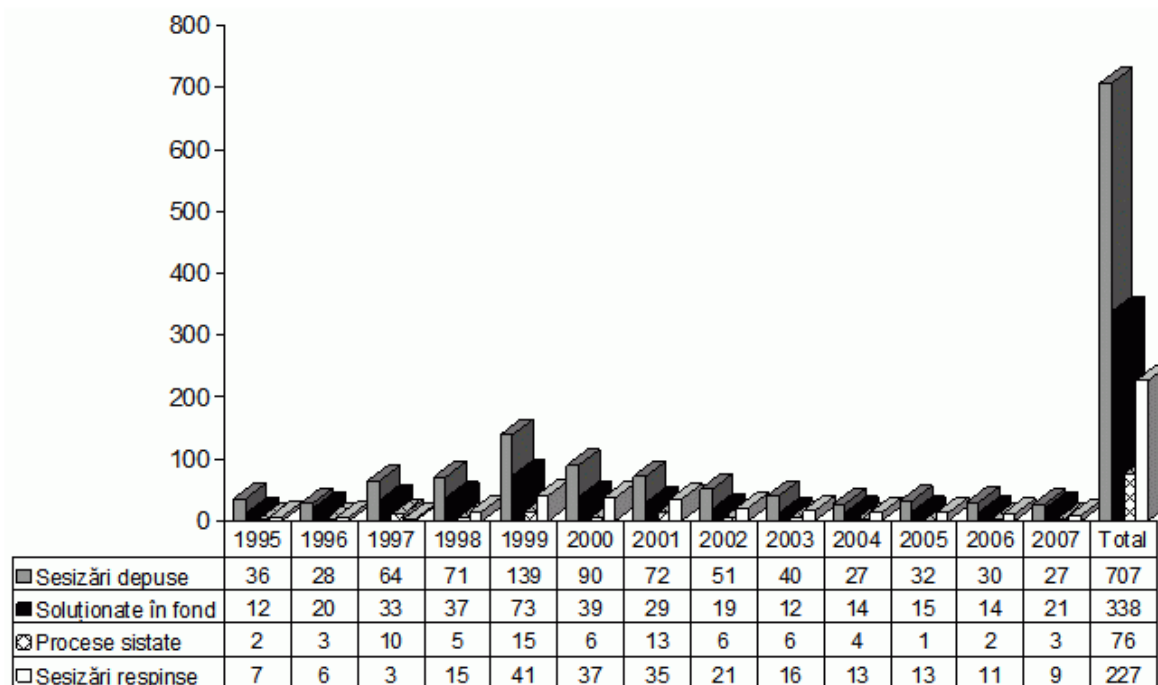
V. RELAȚII INTERNAȚIONALE

Pe parcursul anului 2007 Curtea Constituțională a continuat să-și consolideze statutul de membru cu drepturi depline a trei organizații internaționale: Comisia pentru Democrație prin Drept a Consiliului Europei (Comisia de la Veneția), Asociația Curților Constituționale Francofone (ACCPUF) și Conferința Curților Constituționale Europene (CCCE) și să-și extindă relațiile de colaborare și parteneriat cu instituții similare de peste hotare. În această ordine de idei, corpul judecătoresc al Curții a participat la numeroase seminare și conferințe internaționale din țară și străinătate, menținând cu responsabilitate dialogul fructuos pentru ameliorarea continuă a sistemului de apărare a drepturilor omului. Dintre cele mai semnificative menționăm:

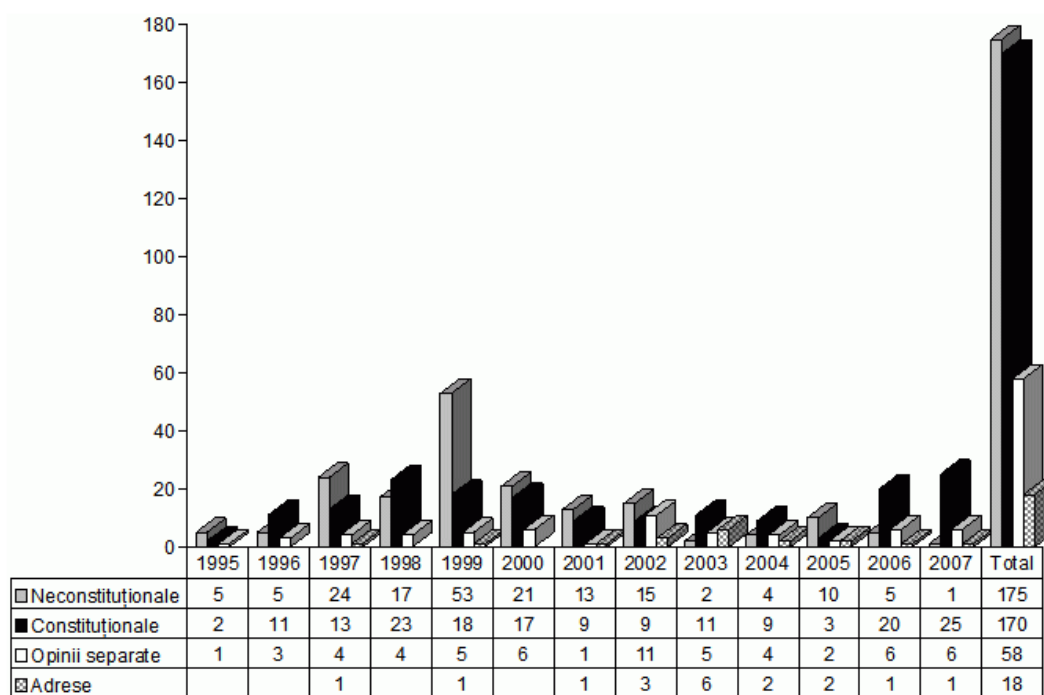
- Seminarul internațional de la Strasbourg sub genericul "*Convenția Europeană a Drepturilor Omului între dreptul internațional și cel constituțional*", prilejuit de deschiderea oficială a anului judiciar al Curții Europene a Drepturilor Omului;
- Ședința Consiliului Coordonator al Uniunii Internaționale a Juriștilor, care a avut loc la Moscova, Federația Rusă;
- Simpozionul internațional cu tema "*Rolul curților constituționale în asigurarea păcii universale și întâlnirea civilizațiilor*", desfășurat la Ankara, Turcia;
- Reuniunea a 6-a a Consiliului mixt pentru justiția constituțională al Comisiei de la Veneția a Consiliului Europei, care a avut loc în Veneția, Italia;
- Congresul IX internațional de drept comparativ constituțional și european, desfășurat la Regensburg, Germania;
- Conferința internațională aniversară sub genericul "*Jurisdicția Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului în zonele de conflict*", organizată la Batumi, Georgia;
- Conferința internațională aniversară intitulată "*Constituționalizarea vieții politico-juridice. Rolul curților constituționale*", organizată de către Curtea Constituțională a României etc.

Sesizări depuse, soluționate în fond și respinse și procese sistate în perioada februarie 1995 - decembrie 2007

Acte normative supuse controlului constituționalității în perioada februarie 1995 - decembrie 2007

Diagrama sesizărilor examinate de Curtea Constituțională în exercitarea atribuțiilor statuate de art.135 alin.(1) din Constituție în perioada februarie 1995 - decembrie 2007

